

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Τάξη: Α΄ Ημερήσιου ΓΕΛ

Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ (1890-1969)

Η παρακώρη (απόσπασμα)

Τη λέγανε Παγώνα. Μάνα πατέρα δε θυμόταν. Από τα μικράτα της, παρακώρη¹ του γιατρού. Τήνε πήραν από το προσφυγικό τ' ορφανοτροφείο, μωρό πράμα. Στα χέρια τους μεγάλωσε. Σα δούλα και σαν ψυχοκώρη². Πάντα της κουτόφερνε. Γελούσε με το τίποτα και χτυπούσε τις φαρδιές της παλάμες στα γόνατα. Και σαν τέλειωνε την δουλειά της και λείπανε τ' αφεντικά από το σπίτι, έπιανε σπουδαίο κουβεντολόι με τα μωρά της γειτονιάς. Μωρουδίστικες κουβέντες.[...]

Είχε και ένα κορίτσι ο γιατρός. Την Αλέκα. Όμορφη και ψηλή, με πολύ μαύρα μαλλιά, γυαλιστερά, και φλογερά μάτια. Σαν έγινε η Αλέκα είκοσι χρονώ την αρρεβωνιάσανε μ' ένα δικηγόρο. Κώστα τότε λέγανε, κι ήταν ένα καλόκαρδο πρόσχαρο παλληκάρι. Ερχότανε συχνά σπίτι και τότες στο σπίτι βούιζε από τραγούδια, φωνόγραφα, και χαρούμενα γέλια. Απόμενε και πολλές φορές στο τραπέζι, κι η Παγώνα πια έκανε τα πιο καλά της στο μαγέρεμα. Η Παγώνα κείνη τη χρονιά, ήταν εικοσιπέντε χρονώ κοπέλλα. Ήταν ένα κορίτσι γερό σα φοράδα. Είχε κόκκινα χείλια κι ένα ζευγάρι κουτά, καστανά μάτια, καταμεσίς στο πλατύ μούτρο με την πατημένη μύτη.

Κάθε φορά που έβλεπε τους αρρεβωνιασμένους να σιγοκουβεντιάζουνε μοναχοί τους κρατημένοι από τα χέρια, σταματούσε από μακρυά, έγερνε το κεφάλι στον ώμο να τους καμαρώσει, και χαμογελούσε προστατευτικά. Ύστερα αποτραβιόταν πίσω, πατώντας πάνω στα δάχτυλα. Γύριζε και τους κοίταζε και κρυφογελούσε — χι χι χι — και τους έγνεφε πως μαθές, ας κοιτάνε τη δουλειά τους κι αυτή θα 'χει το νου της να μη τους ενοχλήσει κανέναν.

Η Παγώνα ήτανε δουλεύτρα και χρυσοχέρα. Ακούραστη και πρόθυμη γύριζε μοναχή της όλη τη λάτρα³ του σπιτιού. Η γιατρούδαινα είχε να το κάνει με την αξιοσύνη και τη γρηγοράδα της. Μόνο που, από τότες που η Αλέκα αρραβωνιάστηκε, θαρρείς κι άλλαξε ο τρόπος της. Ξεχνιότανε συχνά πάνω στη δουλειά της και κοίταζε τα νύχια της ... Τα πιατικά τής πέφτανε κάπου κάπου απ' το χέρι, κι η κουζίνα δεν πήγαινε πια ρολόι σαν και πριν. Πολλές φορές η γιατρούδαινα τη βρήκε να βαστά στο χέρι το πιάτο και στ' άλλο την πατσαβούρα και να στέκεται μ' έναν τρόπο χαζό, σα να 'κουγε με προσοχή κάποια κουβέντα, που μόνο το δικό της τ' αφτί την έπιανε. Της μιλούσε τότες η γιατρούδαινα και με μιας αυτή ξεπεταγότανε τρομαγμένη, σα να ξυπνούσε από βύθος⁴. Αναστέναζε κοκκίνιζε ως τ' αφτιά και ξανάρχιζε γρήγορα - γρήγορα και νευρικά τη δουλειά της, με κείνο το μικρό, το κουτό γέλιο της.

¹ κορίτσι που βοηθάει στις δουλειές του σπιτιού.

² θετή κόρη

³ τις δουλειές του σπιτιού.

⁴ λήθαργο, νάρκη.

- Χιχιχι!...

Μια μέρα η γιατρούδαινα πήγε κοντά της, την πήρε με το καλό, τη χάιδεψε. Από 'δώ την είχε, από κει την είχε την κατάφερε να μιλήσει.

- Εγώ είμαι μανά σου Παγώνα, εγώ 'μαι ο δικός σου άνθρωπος. Σα δεν ανοίξεις την καρδιά σου σε μένα σε ποιον; Έλα πες μου. Τ' είναι που έχει, μαθές, τώρα — τώρα και βυθίζεσαι έτσι;

Στο τέλος η Παγώνα γέλασε με τα παχιά κατακόκκινα χείλια της. Άρχισε να σκαλίζει με τα δέκα της δάχτυλα τη χοντρή κοτσίδα που κρεμότανε πάνω στο φουσκωμένο κόρφο της. Είπε, κοιτάζοντας πάντα τα δάχτυλά της:

- Χιχιχι!... Να, μαθές. Πότε, λέγου, θα μ' αρρεβωνιάσετε πια κι εμένα;... Χιχι!

Ο λόγος δεν ήταν στα μπόσικα⁵. Γιατί πολλές φορές, από τότες που άρχισε πια να κοπελλώνει⁶ η Παγώνα, η γιατρούδαινα της το 'πε και το ξανάπε:

- Εσύ, κόρη μου, να κάθεσαι καλά και τίμια, και για τίποτα να μη νιάζεσαι. Εγώ θα σε βγάλω στον κόσμο, εγώ θα σε προικίσω, εγώ θα σε γνοιαστώ μ' ένα καλό παλληκάρι. Πρώτα την Αλέκα και καταπόδι σένα...

Το λοιπόν τώρα η Παγώνα γύρευε το δικό της.

Της γιατρούδαινας όμως δεν της καλόρθε η κουβέντα. Δεν μπορούσε να το χωνέψει, πως θα γινότανε ν' απομείνει το σπίτι της χωρίς Παγώνα. Βέβαια πως κάποτε θα γινότανε κι αυτό. Όμως πιο βολικά ερχότανε να μην το συλλογιέται. Συνήθισε σιγά - σιγά σε τούτη τη σκέψη, πως η Παγώνα ήτανε προορισμένη να γεράσει έτσι κοντά τους, στη δούλεψή τους. Τι της έλειπε; Όλα τα καλά τους, δικά της. Κι ύστερα ήτανε κι ο γάμος της Αλέκας. Θα την έπαιρνε κοντά της, να την έχει για τα παιδιά που θα 'ρθουνε. Γι' αυτό δαγκάστηκε με το λόγο της παρακόρης. Απόμεινε κάμποσο να τη βλέπει, ύστερα είπε μουδιασμένα:

- Εμ θα 'ρθει κι η δική σου η αράδα, Παγώνα. Λες πια να μην έρθει;

Η Παγώνα σήκωσε ολόφεγγο το στρογγυλό πρόσωπό της:

- Χιχι... Αμ' πότε, για, θείτσα μ'; Πότε πια;

- Μόνο κι εύρουμε ένα καλό παλληκάρι, Παγώνα... Ένα καλό κι άξιο παλληκάρι, να σε στεφανώσουμε και σένα...

Από κείνη τη μέρα η Παγώνα έγινε ακόμα πιο χαζή, πιο ονειροπαρμένη. Κι η γιατρούδαινα, κάθε φορά που η παρακόρη σήκωνε πάνω της τα αγαθά της μάτια, έβλεπε μέσα τούτο το άφωνο ρώτημα:

- Το βρήκατε, θείτσα μ', το παλληκάρ';[...]

Ανθολογία Νεοελληνικού διηγήματος, τ. Β' Αναγέννηση-Φιλολογική

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να κατονομάσετε τα πρόσωπα, τα οποία αναφέρονται στο απόσπασμα.(10 μονάδες)

α2. Να βρείτε τις σχέσεις, οι οποίες συνδέουν αυτά τα πρόσωπα. (10 μονάδες)

α3. Να επισημάνετε τους δυο (2) χώρους, οι οποίοι συνδέονται με το κεντρικό πρόσωπο.(5 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

⁵ Ο λόγος δεν ήταν στα μπόσικα: Μιλούσε σοβαρά.

⁶ να μεγαλώνει

- β1.** Να περιγράψετε την εξωτερική εμφάνιση της παρακόρης. **(10 μονάδες)**
- β2.** Να κατονομάσετε το γεγονός, το οποίο επηρεάζει τη συμπεριφορά της παρακόρης. **(5 μονάδες)**
- β3.** «Της γιατρούδαινας... με το λόγο της παρακόρης»: Να σχολιάσετε την αντίδραση της γυναίκας του γιατρού, λαμβάνοντας υπόψη το παραπάνω απόσπασμα. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ